

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Også sendt pr. e-post: postmottak@kmd.dep.no

Deres ref.:
14-6059

Dok. nr.: 189765

Saksbehandler: Trude Molvik
tm@advokatforeningen.no

14.01.2015

Høring - Endringer i bostøtteleven

1. Innledning

Vi viser til departementets høringsbrev av 8.10.2014 vedrørende ovennevnte høring.

Det er en prioritert oppgave for Advokatforeningen å drive rettspolitisk arbeid gjennom høringsuttalelser. Advokatforeningen har derfor en rekke lovutvalg inndelt etter fagområder. I våre lovutvalg sitter advokater med særskilte kunnskaper innenfor det aktuelle fagfelt og hvert lovutvalg består av advokater med ulik erfaringsbakgrunn og kompetanse innenfor fagområdet. Arbeidet i lovutvalgene er frivillig og ulønnet.

Advokatforeningen ser det som sin oppgave å være en uavhengig høringsinstans med fokus på rettssikkerhet og på kvaliteten av den foreslåtte lovgivningen.

I saker som angår advokaters rammevilkår vil imidlertid regelendringen også bli vurdert opp mot advokatbransjens interesser. Det vil i disse tilfellene bli opplyst at vi uttaler oss som en berørt bransjeorganisasjon og ikke som et uavhengig ekspertorgan. Årsaken til at vi sonderer mellom disse rollene er at vi ønsker å opprettholde og videreutvikle den troverdighet Advokatforeningen har som et uavhengig og upolitisk ekspertorgan i lovgivningsprosessen.

I den foreliggende sak uttaler Advokatforeningen seg som ekspertorgan. Saken er forelagt lovutvalget for velferdsrett. Lovutvalget består av Ola Viken (leder), Marianne Klungland Bahus, Gro Sandvold og Monica Solberg-Leinebø.

Advokatforeningen avgir følgende høringsuttalelse:

2. Merknader

Advokatforeningen forstår det slik at departementet ønsker lovhjemmel for Husbanken til å foreta registerkontroller uten samtykke fra den registrerte og at også andre opplysninger enn inntekt kan kontrolleres. Ved sterk grunn til mistanke om misbruk av bostøtte skal husbanken ha hjemmel i lov til å kreve opplysninger fra «hvem som helst». Advokatforeningen forstår

høringsforslaget dithen at departementet ønsker å kunne behandle personopplysninger uten samtykke fra søkeren av bostøtte og eventuelle husstandsmedlemmer.

I høringsforslaget deles det inn i tre situasjoner/kategorier hvor Husbanken skal ha behov for å kontrollere personopplysninger.

Vedrørende kategori 1: Kontroll av søkerens opplysninger ved første gangs søknad (på saksbehandlingsstadiet).

Advokatforeningen mener at det er manglende forholdsmessighet mellom det som skal kontrolleres og den omfattende hjemmel til å innhente personopplysninger som følger av forslag til nytt første ledd i § 8. Det må være en sammenheng mellom mål og virkemiddel. Alternativet til en omfattende hjemmel for innhenting av personopplysninger er å pålegge søkeren strengere dokumentasjonsplikt over bo-, samlivs- og inntektsforhold og eventuelle andre forhold som er avgjørende for å få bostøtte, og at de opplysningene som legges frem kan kontrolleres av Husbanken. Da er det fortsatt den enkelte søker som har kontroll over hvilke personopplysninger som gis og kontrolleres. Vedrørende kategori 1-situasjonene synes kontroll av tredjepersoner å gå utover det som er nødvendig og hensiktsmessig. Det er ikke uvanlig i dagens samfunn med kortere samliv/bofellesskap og mindre forpliktende/nære relasjoner. Det er ingen automatisk sammenheng mellom økonomisk fellesskap og bofellesskap.

Advokatforeningen mener at det bør påhvile søker å redegjøre for hvordan hans eller hennes bo- og samlivssituasjon er.

Advokatforeningen mener at forslag til nytt første ledd i bustøtteleva § 8 fremstår som unødvendig omfattende for å nå målet om å hindre feilutbetalinger.

Vedrørende kategori 2: Rutinekontroll av samtlige bostøttemottakeres opplysninger etter at bostøtte er innvilget – elektronisk masseuthenting av opplysninger ved registersamkjøring.

En opprømsing av hvilke opplysninger som kan innhentes skal ifølge høringsforslaget være tilstrekkelig til at det ikke er behov for ytterligere informasjon til bruker. Advokatforeningen er uenig i en slik vurdering. Gruppen som mottar bostøtte er trolig sammensatt og det er grunn til å anta at en ikke ubetydelig andel av de som mottar bostøtte ikke vil ha kunnskap om hvor omfattende kontroll de utsettes for, eller hva dette kan innebære av innsyn i personopplysninger.

Unntaksvis skal det ifølge høringsutkastet også innhentes opplysninger om for eksempel bostøttemottakerens helse. Advokatforeningen mener at det er uheldig. Søker bør selv velge hvor mye helseopplysninger som utgis for å begrunne bostøtten. Kontroll av helseopplysninger bør begrenses til at søkere må samtykke til at det som er opplyst kontrolleres.

Advokatforeningen er uenig i at fordelene med mer kontroll oppveier ulempene ved inngrepet i personvernet. Selv om mottaker kan oppleve at bostøtten blir hevet ved en etterkontroll, så kan dette også oppnås ved informasjonsskriv til mottakeren med oppfordring om å melde inn

endringer i sin økonomiske situasjon.

Vedrørende kategori 3: kontroll av enkeltpersoners opplysninger etter at bostøtte er innvilget for å avdekke misbruk.

Det er grunn til å anta at det er tale om en liten gruppe som her skal kontrolleres. Advokatforeningen mener at det er uhensiktsmessig å gi en vid hjemmel for å kunne avdekke enkeltpersoners misbruk av ordningen, særlig når dette ikke er et dokumentert omfattende problem. Ved å tilskrive de bostøttemottakerne det gjelder og be om ytterligere dokumentasjon på de faktiske forhold, kan man trolig avbøte problemet et stykke på vei. En vid lovhjemmel for å avdekke misbruk vil uansett ikke resultere i at man får en ordning som ikke lar seg misbruke. Advokatforeningen mener at det ikke synes forholdsmessig med en omfattende hjemmel for å kunne ettergå enkeltpersoner særskilt, sett i forhold til størrelsen på problemet med misbruk av ordningen.

Advokatforeningen mener også at det er en utfordring ved praktiseringen av en slik form for kontroll, at kriteriet «sterk og konkret mistanke» innebærer skjønnsmessige avveininger.

Overskuddsinformasjon

En samlet problemstilling for de tre kategoriene av kontroll, er at det også vil medføre tilegnelse av overskuddsinformasjon. Hvordan overskuddsinformasjon skal håndteres tas ikke opp som et eget tema i høringsutkastet, noe Advokatforeningen mener er uheldig.

Økonomiske konsekvenser

Besparelsen på rundt 50-100 millioner kroner som mer kontroll antas vagt å kunne gi er med tanke på at det deles ut 2,9 milliarder 2013-kroner ikke et veldig stort beløp, det dreier seg om 1,7 til 3,4 % av det utdelte beløp. Antagelig tas heller ikke i betraktning utgiftene med merarbeid for å gjennomføre slike kontroller. Et økonomisk argument kan etter Advokatforeningens oppfatning derved ikke være tungtveiende.

Det er ønskelig å unngå misbruk av velferdsordninger, men etter Advokatforeningens mening er det foreslåtte endringene verken forholdsmessige eller effektive i forhold til størrelse på misbruk/feilutbetalinger.

Vennlig hilsen

Erik Keiserud
leder

Merete Smith
generalsekretær